

2. Бень Т.Г., Довбня С.Б. Бюджетування як інструмент удосконалення системи фінансового менеджменту підприємств // Фінанси України. — 2000. — № 7. — С. 48-55.

3. Кузьмін О.Є. Бюджетування на підприємстві : навч. посібн. / Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. — К. : Наука, Кондор, 2008. — 312 с.

4. Чушак-Головобородько А.М. Автоматизовані системи бюджетування та планування як один із способів управління підприємством в умовах Євроінтеграції / Чушак-Головобородько А.М. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/14345/1/33.pdf>.

5. Хруцкий В.Е., Сизова Т.В., Гамаюнов В.В. Внутрифирменное бюджетирование: Настольная книга по постановке финансового планирования. — М.: Финансы и статистика, 2002. — 400 с.

УДК 657.424

Ткач І.В.,

старший викладач кафедри
обліку, аналізу та аудиту в АПК,
(ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»)

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ДЖЕРЕЛ ФОРМУВАННЯ КАПІТАЛЬНИХ ВКЛАДЕНЬ

АНОТАЦІЯ. В статті розглянуто методику обліку джерел фінансування капітальних вкладень. Запропоновано методику накопичення облікової інформації щодо джерел фінансування капітальних вкладень на позабалансових рахунках.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: капітальні вкладення, джерела фінансування, оборотні активи, амортизаційні відрахування, управлінський облік.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Для ефективного управління капітальними вкладеннями менеджменту підприємства необхідно володіти повною та достовірною управлінською інформацією щодо наявних джерел фінансування капітальних вкладень, їх формування та використання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню теорії та практики джерел фінансування капітальних вкладень присвячено увагу багатьох науковців, серед яких варто виділити праці: Бондаря М.І., Крупки Я.Д., Остапчук Т.П. Ізмайлова Я.О. Однак підходи до обліку джерел фінансування капітальних вкладень здебільшого базуються на розробках радянських вчених та потребують вдосконалення в сучасних умовах.

Формування мети і завдання дослідження. Метою статті є дослідження обліку джерел фінансування капітальних вкладень в енергопостачальних компаніях.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Досить поширеними є пропозиції науковців щодо використання для відображення в обліку джерел фінансування капітальних вкладень методики обліку, яка передбачає створення фондів відтворення необоротних активів.

Остапчук Т.П. в дисертаційній роботі пропонує методику обліку створення та використання фонду на відтворення необоротних активів, для обліку якого пропонується ввести наступні рахунки: 157 «Внески на здійснення капітальних інвестицій», 315 «Поточний рахунок для відтворення необоротних активів», 426 «Фонд на відтворення необоротних активів» [1, с.10].

На нашу думку, пропозиція щодо формування фонду на відтворення необоротних активів має певні недоліки, найсуттєвішим з яких є виведення з обороту грошових коштів для відтворення необоротних активів на окремий рахунок де вони будуть акумулюватись до моменту здійснення капітальних вкладень. Застосування такого підходу може спричинити брак обігових коштів підприємства.

Недосконалою є методика обліку створення та використання фонду на відтворення необоротних активів, запропонована автором, яка передбачає при нарахуванні амортизації необоротних активів відображати в обліку створення фонду на відтворення необоротних активів за дебетом рахунка 157 «Внески на здійснення капітальних інвестицій» та за кредитом рахунка 426 «Фонд на відтворення необоротних активів», а використання фонду на відтворення для здійснення капітальних вкладень — відображати в обліку зворотнім проведенням. На нашу думку, запропонований підхід значно викривлятиме показники фінансової звітності підприємства, зокрема Баланс (Звіт про фінансовий стан) підприємства.

Лень В.С. вважає що «більш доцільно враховувати джерела фінансування капітальних інвестицій на рахунок 48 «Цільове фінансування і цільові надходження», наприклад на субрахунок 489 «Фонд цільового фінансування капітальних інвестицій». Кореспондувати цей рахунок доцільно з проміжним контрпасивним субрахунком 182 «Формування фонду цільового фінансування капітальних інвестицій», який можна відкрити до рахунку 18 «Інші необоротні матеріальні активи»» [2, с.150]. Автором про-

понується здійснювати формування фонду цільового фінансування капітальних вкладень за рахунок двох джерел — нарахованої амортизації та власного капіталу. На нашу думку, запропонована автором методика обліку джерел фінансування капітальних вкладень, не передбачає відображення в обліку всіх джерел фінансування капітальних вкладень, передбачених чинним законодавством.

Ізмайлов Я.О. пропонує методику обліку створення та використання фонду на відтворення необоротних активів екологічного спрямування, яка пов'язана із запровадженням субрахунків: 159 «Капітальні інвестиції в необоротні активи екологічного спрямування», 319 «Поточний рахунок для відтворення необоротних активів екологічного спрямування», 429 «Фонд на відтворення необоротних активів екологічного спрямування» [4, с.10].

На нашу думку, методика обліку створення та використання фонду на відтворення необоротних активів екологічного спрямування схожа на методику обліку фонду на відтворення необоротних активів, запропоновану Остапчук Т.П., тому вона містить такі ж недоліки, крім того методикою передбачено створення фондів тільки для капітальних вкладень екологічного спрямування, що значно звужує сферу застосування, запропонованої методики.

Чирик Н.В. пропонує для обліку капітальних вкладень інноваційного характеру ввести такі субрахунки: 185 «Формування фонду на відтворення необоротних активів інноваційного призначення», 315 «Поточний рахунок для відтворення необоротних активів інноваційного призначення в національній валюті», 316 «Поточний рахунок для відтворення необоротних активів інноваційного призначення в іноземній валюті», 485 «Фонд цільового фінансування капітальних інвестицій інноваційного призначення» [5, с. 539].

Провівши дослідження праць вітчизняних науковців, можна стверджувати, що пропозиції щодо відображення в обліку джерел фінансування капітальних вкладень, шляхом створення фондів, базуються на радянській практиці ведення обліку капітальних вкладень та не можуть бути впровадженими в теперішніх умовах. Сучасна теорія та практика ведення обліку капітальних вкладень потребує вдосконалення методики обліку інформації щодо наявних джерел фінансування капітальних вкладень для прийняття ефективних управлінських рішень, а не обґрунтування методики обліку створення та використання фондів фінансування капітальних вкладень.

Одним із основних джерел фінансування капітальних вкладень є амортизація необоротних активів. Для обліку накопиченої амортизації як джерела фінансування капітальних вкладень Інструкцією про застосування Плану рахунків №291 передбачено позабалансовий рахунок 09 «Амортизаційні відрахування».

Збільшення залишку на рахунку 09 «Амортизаційні відрахування» (надходження) відбувається на суму нарахованої амортизації необоротних активів. Зменшення залишку на рахунку 09 відображається на суму використаної амортизації на капітальні інвестиції, на погашення отриманих на капітальні інвестиції позик, тощо. При визначенні суми використаних амортизаційних відрахувань не враховуються капітальні інвестиції, здійснені за рахунок бюджетних інвестиційних асигнувань, цільових коштів, внесків до статутного (пайового) фонду (капіталу) підприємства тощо. [3].

На нашу думку, діюча методика обліку амортизаційних відрахувань, як джерела фінансування капітальних вкладень має певні недоліки, найбільш суттєвим її недоліком є відсутність системного підходу до формування обліково-аналітичної інформації щодо формування та використання джерел фінансування капітальних вкладень. На за балансовому рахунку 09 відображається тільки одне джерело фінансування капітальних вкладень — амортизаційні відрахування, що не забезпечує потреб користувачів в повній інформації щодо джерел фінансування капітальних вкладень.

Слід зазначити, що амортизація це не єдине джерело фінансування капітальних вкладень. В ст.10 Закону України «Про інвестиційну діяльність» передбачено такі джерела фінансування капітальних вкладень:

- власні фінансові ресурси інвестора (прибуток, амортизаційні відрахування, відшкодування збитків від аварій, стихійного лиха, грошові накопичення і заощадження громадян, юридичних осіб тощо);

- позичкові фінансові кошти інвестора (облігаційні позики, банківські та бюджетні кредити);

- залучені фінансові кошти інвестора (кошти, одержані від продажу акцій, пайові та інші внески громадян і юридичних осіб);

- бюджетні інвестиційні асигнування;

- безоплатні та благодійні внески, пожертвування організацій, підприємств і громадян [6].

Отже, перелік джерел фінансування капітальних вкладень, передбачений законодавством України значно ширший ніж передбачено діючою Інструкцією про застосування Плану рахунків,

тому можна стверджувати, що на сьогоднішній день облік джерел фінансування капітальних вкладень ведеться не в повній мірі.

Для забезпечення інформаційних потреб користувачів в обліково-аналітичній інформації щодо джерел фінансування капітальних вкладень, пропонуємо позабалансовий рахунок 09 «Амортизаційні відрахування» перейменувати на 09 «Джерела фінансування капітальних вкладень». Збільшення залишку на рахунку 09 «Джерела фінансування капітальних вкладень» відбувається в розрізі джерел фінансування капітальних вкладень в таких випадках: нарахування амортизації необоротних активів, розподілу прибутку на фінансування капітальних вкладень, залучення інвестицій на фінансування капітальних вкладень, отримання кредитів та позик на фінансування капітальних вкладень, отримання коштів від реалізації та/або ліквідації необоротних активів, отримання коштів із державного або місцевого бюджетів для фінансування капітальних вкладень.

Зменшення залишку на рахунку 09 «Джерела фінансування капітальних вкладень» відображається під час здійснення капітальних вкладень. До рахунку 09 «Джерела фінансування капітальних вкладень» доцільно відкрити субрахунки в розрізі джерел фінансування капітальних вкладень:

091 «Амортизаційні відрахування»;

092 «Прибуток розподілений на фінансування капітальних вкладень»;

093 «Залучені інвестиції на фінансування капітальних вкладень»;

094 «Кредити та позики, отримані для фінансування капітальних вкладень»;

095 «Кошти, отримані від реалізації та/або ліквідації необоротних активів»;

096 «Кошти державного бюджету, отримані для фінансування капітальних вкладень»;

097 «Кошти місцевих бюджетів, отримані для фінансування капітальних вкладень»;

098 «Інші джерела фінансування капітальних вкладень».

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Отже, запропоновані зміни до методики обліку джерел фінансування капітальних вкладень забезпечать потреби користувачів в управлінській обліково-аналітичній інформації, необхідній для складання фінансової, статистичної та іншої спеціальної звітності (Звіту щодо виконання інвестиційної програми) в частині джерел фінансування капітальних вкладень.

Бібліографічний список

1. Остапчук Т.П. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук на тему: «Облік і контроль капітальних інвестицій: теорія і практика здійснення», 2004. — 25 с.
2. Лень В.С. Практичні аспекти отримання інформації щодо ресурсної бази капітальних інвестицій / В.С. Лень // Вісн. Черніг. держ. техн. ун-ту, 2005. — № 24. — с. 147-152
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Затверджено Наказом Міністерства фінансів України 30.11.1999 № 291. [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
4. Ізмайлов Я.О. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук на тему: «Облік і аналіз капітальних інвестицій: організація і методика», 2009. — 22 с.
5. Чирик Н.В. Організаційно-методичні аспекти обліку капітальних інвестицій на промислових підприємствах / Н.В. Чирик // Вісник національного університету «Львівська політехніка» 2009. — №647 — с. 535-540.
6. Про інвестиційну діяльність // Закон України N 1560-XII від 18.09.1991 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>

УДК 633/635

Судеркін А.М., к.е.н., доцент кафедри економіки і менеджменту агробізнесу
(ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана»)

БЮДЖЕТУВАННЯ: ПРОТИРІЧЧЯ ТА АКТУАЛЬНІСТЬ

АНОТАЦІЯ. У статті досліджено позитивні та негативні сторони бюджетування. Розкрито сутність аспектів формування фінансової структури при розробці бюджетування.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: бюджетування, бюджет, фінансова структура.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В умовах посилення конкурентної боротьби та відкритості руху капіталів, для підприємства ключовим аспектом забезпечення стратегії стабільного функціонування та розвитку стає пошук внутрішніх резервів, що досягається через впровадження системи бюджетів. Саме бюджетуван-